

Manifest voor Seru di Otrobanda

Een stad ontstaat veelal op een kruising van wegen, hetzij water of verharde wegen. Ook een haven is een soort van kruispunt in een waterweg. Mensen wonen dicht bij hun werk en door de aanwezigheid van mensen ontstaat er meer bedrijvigheid. Otrobanda is ooit zo ontstaan aan de overzijde van Punda toen het daar in de ommuurde stad Punda te krap werd. Door de toegenomen mobiliteit vanaf de jaren '30 is Willemstad niet meer het centrum van alle activiteiten. Alles is verspreid in een soort groot Willemstad. Dit is een gebied van ongeveer 10 km rondom Willemstad.

De directe aanleiding om in de stad te zijn is er niet meer. Decennialang is er een soort decentralisatie van de stad geweest. Dit is hand in hand gegaan met het verval van de openbare ruimte. Wij beleven Willemstad vanuit de auto. Ons verblijf in de openbare ruimte is gereduceerd tot het lopen van de parkeerplaats naar het gebouw, en we doen er alles aan om dit tot een minimum te beperken aangezien we onze auto het liefst in het gebouw parkeren. Was de publieke ruimte in de stad vroeger de plek waar alle rangen en standen elkaar ontmoetten, nu komen steeds meer mensen zelden in de stad, behalve degenen die vanwege vervoer of werk gedwongen worden er te zijn. We stappen thuis het liefst in onze garage in de auto en rijden naar het werk of naar de winkel. Winkelen doe je met de auto of in de geconditioneerde ruimte van Sambil.

Zelfs ontmoetingen vinden plaats rondom de auto. Denk aan de agglomeratie van mensen 's avonds in Salina in en om hun auto. Gelukkig zijn ons parlement, het gerechtshof, het bevolkingsregister en het ziekenhuis nog in de stad... De uittocht uit de stad is geen uniek fenomeen voor Willemstad. Suburbanisatie is een fenomeen waar veel landen mee te maken hebben of mee te maken hebben gehad. Maar hoe is dat proces teruggedraaid? Het begint veelal met een groep pioniers, studenten, kunstenaars, vrijdenkenden die de ruimte in de stad innemen omdat daar door de massale vertrek ruimte is die goedkoop of gratis is (omdat het illegaal bezet wordt). Maar het bijzondere van Willemstad is dat de illegale occupatie vrij beperkt is; wij kennen maar weinig krakers, hooguit een choller die in een bouwval onderdak zoekt. En ook de prijzen van de gebouwen in de stad zijn hoog. Dus ondanks de grote leegstand is het goedkoper om buiten de stad te wonen en te werken. Dit is een bijzondere situatie die de stadsvernieuwing extra uitdagend maakt.

Om de stad weer tot bloei te brengen, zullen er weer mensen naar de stad getrokken moeten worden. Maar hoe doe je dat, want dat wordt al meer dan 20 jaar geroepen? Hoe krijg je de grote groep mensen die de stad de rug heeft toegekeerd weer in de stad? Dat het kan, hebben we bewezen. In de eerste helft van de jaren '90 van de vorige eeuw kwamen mensen naar café Klein Kwartier in het hart van Otrobanda waar nu Kura Hulanda is. Ineens waren de stegen die men normaal vermeed niet meer zo gevaarlijk. Men liet de auto daar achter en liep naar Klein Kwartier.

Kan kunst ook zo'n trekker zijn? Een aantal muurschilderingen in de stad trekt mensen naar die plek die er eerst niet kwamen. Hetzelfde effect als het café, maar een café kan je herhaaldelijk bezoeken want iedere keer kom je er andere mensen tegen of dezelfde mensen met andere verhalen. Kunst zou de drempel kunnen verlagen, maar het is geen eindstation. Maar zijn de gebouwen en de openbare ruimten niet kunstig genoeg? Misschien kunnen we kunst gebruiken om mensen te helpen de charme van onze binnenstad te herontdekken. Te ontdekken hoeveel van hun verleden vastgelegd is in die gestapelde koraal- of klipstenen die met behulp van modder bij elkaar worden gehouden en afgesmeerd zijn met een laag kalk die gebrand (en geblust) is uit diezelfde koraalstenen. Onze gebouwen, stegen en pleintjes zijn manifesten uit het verleden. Een verleden dat veel meer is dan alleen slavernij, van meester en slaaf. Het is een verleden waarin we samenleefden, ook de meester en de slaaf, maar ook de slaaf die als timmerman in de scheepswerf werkte en met klusjes daarbuiten geld verdiende waarmee hij zijn vrijheid kocht en een eigen huis bouwde... Er zijn zoveel verhalen en nieuwe verhalen zullen alleen ontstaan door de ruimte met elkaar te delen, door elkaar te ontmoeten en het gesprek aan te gaan. Door "bon dia," "kon ta," "poko bon," "kon ta ku e famia," "bon danki"... Soms eindigt het daar, maar soms ontstaat dan een nieuw verhaal.

Concluderend

De stad is een plek waar mensen elkaar ontmoeten. Een stad zonder mensen is een verzameling van gebouwen en ruimten die snakken naar mensen. Ieder initiatief dat mensen naar de stad trekt en mensen wijst op de schoonheid van onze stad, dient ondersteund te worden. Maar ik heb liever de kunstenaar in de stad die daar woont en werkt dan dat hij alleen zijn werk achterlaat, want zijn aanwezigheid tezamen met zijn kunst brengt de dynamiek in de stad die de stad nodig heeft.

Lyongo

Februari 2018